EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 19.6.2024.
COM(2024) 607 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Irske

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 607 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Irske

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97[1], a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba o planu REPowerEU[2] donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti EU-a o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time bi se doprinijelo energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u EU-u, dok bi se istodobno postiglo povećanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora, kapaciteta za skladištenje energije i energetske učinkovitosti. Irska je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

---

[1] Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima EU-a. Njime se, u skladu s prioritetima europskog semestra, doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Mehanizmom se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar EU-a i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

[2] Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1.) http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

(2) Komisija je 16. ožujka 2023. objavila komunikaciju „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”[3] na kojoj će se temeljiti donošenje odluka o politikama i okvirni uvjeti za povećanje rasta. U toj se komunikaciji definira devet pokretača konkurentnosti koji se međusobno dopunjuju. Među njima se pristup privatnom kapitalu, istraživanje i inovacije, obrazovanje i vještine te jedinstveno tržište ističu kao najvažniji prioriteti politika za reforme i ulaganja kojima će se rješavati sadašnji problemi produktivnosti i jačati dugoročna konkurentnost EU-a i njegovih država članica. Nakon te komunikacije Komisija je 14. veljače 2024. objavila Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti[4]. U tom izvješću detaljno se opisuju konkurentske prednosti i izazovi jedinstvenog europskog tržišta i prate godišnja kretanja u skladu s utvrđenih devet pokretača konkurentnosti.

(3) Komisija je 21. studenog 2023. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2024.[5], čime je označen početak ciklusa europskog semestra 2024. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 22. ožujka 2024. prioritete tog pregleda na temelju četiri dimenzije konkurentne održivosti. Komisija je 21. studenog 2023. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2024., u kojem Irska nije utvrđena kao jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama i za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je istog dana donijela i mišljenje o nacrtu proračunskog plana Irske za 2024. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Vijeće donijelo 12. travnja 2024., kao i Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2024., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava i koji je Vijeće donijelo 11. ožujka 2024.

(4) EU-ov novi okvir gospodarskog upravljanja stupio je na snagu 30. travnja 2024. Taj okvir obuhvaća novu Uredbu Europskog parlamenta i Vijeća (EU) 2024/1263 o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97. Obuhvaća i izmijenjenu Uredbu (EZ) br. 1467/97 o provedbi postupka u slučaju prekomjernog deficita i izmijenjenu Direktivu 2011/85/EU o proračunskim okvirima država članica[6]. Ciljevi su novog okvira održivost javnog duga te održiv i uključiv rast koji će se postići postupnom fiskalnom konsolidacijom, reformama i ulaganjima. Okvir potiče odgovornost na nacionalnoj razini i više je usmjeren na srednjoročno razdoblje i na djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica trebala bi Vijeću i Komisiji dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni planovi sadržavaju fiskalne i investicijske obveze i obveze pojedine države članice u pogledu reformi te obuhvaćaju četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje planiranja, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog

---

3 COM(2023) 168 final.
4 COM(2024) 77 final.
5 COM(2023) 901 final.
6 Uredba Vijeća (EU) 2024/1264 od 29. travnja 2024. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1467/97 o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita (SL L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) i Direktiva Vijeća (EU) 2024/1265 od 29. travnja 2024. o izmjeni Direktive 2011/85/EU o zahtjevima za proračunske okvire država članica (SL L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

zakonodavnog postupka. Kretanje neto rashoda[7] u nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima trebalo bi biti u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EU) 2024/1263, uključujući zahtjeve da se dug opće države uvjerljivo smanjuje ili nastavi uvjerljivo smanjivati najkasnije do kraja razdoblja prilagodbe odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % BDP-a, a da se državni deficit u srednjoročnom razdoblju smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz Uredbe (EU) 2024/1263, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine. Komisija će radi potpore u izradi tih planova [21. lipnja] 2024. državama članicama dostaviti smjernice o sadržaju planova i naknadnih godišnjih izvješća o napretku koje će trebati dostaviti i, u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) 2024/1263, tehničke smjernice o fiskalnim prilagodbama (referentne smjerove kretanja i tehničke informacije, ovisno o slučaju). Države članice trebale bi do 20. rujna 2024. dostaviti svoje srednjoročne fiskalno-strukturne planove, osim ako država članica i Komisija postignu dogovor o produljenju tog roka za razumno razdoblje. Države članice trebale bi osigurati sudjelovanje nacionalnih parlamenata i savjetovati se s neovisnim fiskalnim institucijama, socijalnim partnerima i drugim relevantnim nacionalnim dionicima, prema potrebi.

(5) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2024. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020., 2022. i 2023. i dalje su jednako relevantne i za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(6) Irska je 28. svibnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 8. rujna 2021. donijelo Odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Irske[8], koja je izmijenjena 8. prosinca 2023. u skladu s člankom 18. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241 radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu. Isplata obroka ovisi o odluci Komisije, koja se donosi u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, da je Irska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Pretpostavlja se da su ključne etape i ciljne vrijednosti u zadovoljavajućoj mjeri postignute ako dotična država članica nije ukinula mjere.

(7) Irska je 30. travnja 2024. dostavila svoj nacionalni program reformi za 2024., a 10 svibnja 2024. svoj Program stabilnosti za 2024., u skladu s člankom 4. stavkom 1.

---

[7] Neto rashodi kako su definirani u članku 2. Uredbe Vijeća (EU) 2024/1263 od 29. travnja 2024. (SL L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Neto rashodi znači državni rashodi bez i. izdataka za kamate, ii. diskrecijskih mjera na strani prihoda, iii. rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, iv. nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, v. cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost te vi. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

[8] Provedbena odluka Vijeća od 8. prosinca 2023. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Irske (15965/2023).

Uredbe (EZ) br. 1466/97. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2024. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Irske o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost.

(8) Komisija je 19. lipnja 2024. objavila Izvješće za Irsku za 2024.[9] U njemu je ocijenjen napredak Irske u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2023. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Irske. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Irske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva EU-a u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

(9) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat[10], suficit opće države u Irskoj ostao je stabilan na 1,7 % BDP-a u 2023., dok je dug opće države pao s 44,4 % BDP-a krajem 2022. na 43,7 % BDP-a krajem 2023.

(10) Vijeće je 12. srpnja 2022. preporučilo[11] da Irska poduzme mjere čiji je cilj osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike[12], uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije te osobama koje bježe iz Ukrajine. Irskoj je istodobno preporučeno da prilagodi postojeću potrošnju u skladu s razvojem situacije. Irskoj je preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova Unije. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike[13] bio je u 2023. ekspanzivan (0,9 % BDP-a), u kontekstu visoke inflacije. Rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) imao je u 2023. ekspanzivan učinak od 0,8 % BDP-a na smjer fiskalne politike. To uključuje smanjeni trošak ciljanih hitnih mjera potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije za 0,1 % BDP-a. To uključuje i povećanje troškova pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine (za 0,1 % BDP-a). Stoga ekspanzivni učinak primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. nije rezultat ciljane hitne potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije i samo je djelomično rezultat potpore osobama koje bježe iz Ukrajine. Na ekspanzivni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) utječu

---

9 SWD(2024) 607 final.

10 Eurostat-Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2024.

11 Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Irske za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2022., SL C 334, 1.9.2022., str. 52.

12 Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2024. procjenjuje se da će srednjoročni potencijalni rast proizvodnje Irske u 2023., koji se koristi za mjerenje smjera fiskalne politike, iznositi 9,2 % u nominalnom smislu, na temelju prosječne desetogodišnje stope potencijalnog realnog rasta i deflatora BDP-a za 2023.

13 Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između i. srednjoročnog potencijalnog rasta i ii. promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda (i isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19) te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

i stalno povećanje plaća u javnom sektoru i socijalnih naknada te veća potrošnja na zdravstvo. Ukupno gledajući, rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. nije bio u skladu s Preporukom Vijeća. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a iznosili su 0,1 % BDP-a u 2023. Ulaganja koja financira država iznosila su 2,3 % BDP-a u 2023., što je povećanje od 0,2 postotna boda u odnosu na 2022. Irska je financirala dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a. Financirala je javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju i energetsku sigurnost, kao što su ulaganja u elektrifikaciju prigradske željeznice i program za osiguravanje digitalne infrastrukture za škole, što se djelomično financira sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a.

(11) Glavna predviđanja iz Programa stabilnosti za 2024. mogu se sažeti kako slijedi. U makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije predviđa se rast realnog BDP-a od 2,6 % u 2024. i 3,9 % u 2025. i inflacija mjerena HIPC-om od 2,1 % u 2024. i 2025. Očekuje se da će se suficit opće države smanjiti na 1,6 % BDP-a u 2024. i povećati na 1,7 % BDP-a u 2025. te da će se udio duga opće države u BDP-u povećati na 41,5 % do kraja 2024. i na 39,5 % do kraja 2025. Nakon 2025. predviđa se da će se suficit opće države smanjiti na 1,5 % BDP-a u 2026. i povećati na 1,7 % BDP-a u 2027. Stoga se planira da će saldo opće države tijekom trajanja Programa ostati ispod referentne vrijednosti deficita od 3 % BDP-a. Nasuprot tome, predviđa se da će se udio duga u BDP-u nakon 2025. postupno smanjiti na 37,8 % u 2026. i na 36,7 % u 2027.

(12) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će se realni BDP povećati za 1,2 % u 2024. i za 3,6 % u 2025., a inflacija mjerena HIPC-om iznositi 1,9 % u 2024. i 1,8 % u 2025.

(13) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni suficit od 1,3 % BDP-a u 2024. i smanjenje udjela duga opće države u BDP-u na 42,5 % do kraja 2024. Niži suficiti rezultat su opreznog pristupa u vezi s mogućim postojanim velikim rastom rashoda u 2024. i 2025. Smanjenje udjela duga u BDP-u u 2024. uglavnom je posljedica državnog suficita i bilo bi veće da nije bilo znatne prilagodbe stanja i tokova. Na temelju Komisijinih procjena predviđa se da će u 2024. smjer fiskalne politike biti uglavnom neutralan (-0,1 % BDP-a).

(14) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. očekuje se da će se u 2024. bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi u iznosu do 0,1 % BDP-a, slično kao i u 2023. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućit će visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Irske.

(15) Vijeće je 14. srpnja 2023. preporučilo[14] da Irska u 2024. održi dobru fiskalnu poziciju. Države članice bile su pozvane da pri izvršenju svojih proračuna za 2023. i izradi nacrta proračunskih planova za 2024. vode računa o tome da će Komisija na temelju podataka o realizaciji za 2023. Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., predviđa se da će strukturni saldo Irske iznositi 1,8 % BDP-a u 2024.,

[14] Preporuka Vijeća od 14. srpnja 2023. o Nacionalnom programu reformi Irske za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2023., SL C 312, 1.9.2023., str. 58.

u odnosu na 1,0 % u 2023., što je više od njezina srednjoročnog proračunskog cilja za strukturni saldo od –0,5 % BDP-a. To je u skladu s preporukom Vijeća.

(16) Osim toga, Vijeće je preporučilo da Irska u 2023. i 2024. što prije postupno ukine hitne mjere energetske potpore koje su na snazi. Vijeće je dodatno utvrdilo da bi Irska, budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, trebala osigurati da budu usmjerene na zaštitu ranjivih kućanstava i poduzeća, fiskalno pristupačne te da potiču smanjenje potrošnje energije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., neto proračunski trošak[15] hitnih mjera energetske potpore u 2023. procijenjen je na 0,4 % BDP-a, a predviđa se da će iznositi 0,1 % u 2024. i 0,0 % u 2025. Predviđa se postupno ukidanje hitnih mjera energetske potpore što prije u 2023. i 2024. To je u skladu s preporukom Vijeća.

(17) Osim toga, Vijeće je Irskoj preporučilo i da očuva javna ulaganja koja financira država i osigura učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstava iz drugih fondova Unije, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., predviđa se da će se javna ulaganja koja financira država povećati na 2,5 % BDP-a u 2024. (u odnosu na 2,3 % BDP-a u 2023.). To je u skladu s preporukom Vijeća. Osim toga, očekuje se da će javni rashodi koji se financiraju prihodima iz sredstava fondova EU-a, uključujući bespovratna sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost, ostati stabilni na 0,1 % u 2024.

(18) Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze i uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni suficit od 1,2 % BDP-a u 2025. Predviđa se da će do kraja 2025. doći do smanjenja udjela duga opće države u BDP-u na 41,3 %. Smanjenje udjela duga u BDP-u u 2025. uglavnom je rezultat državnog suficita i bilo bi veće da nije bilo znatne prilagodbe stanja i tokova.

(19) Zabrinjavajući je utjecaj troškovne učinkovitosti zdravstvenog sustava na fiskalnu održivost. Irska je jedina zemlja u EU-u bez univerzalne primarne zdravstvene zaštite i to stvara veći pritisak na bolnice. Očekuje se da će se zbog starenja stanovništva stvoriti pritisak na zdravstveni sustav. Predviđa se da će ono u Irskoj do 2070. uzrokovati povećanje javnih rashoda za zdravstvo, iskazanih kao postotak BDP-a, od 1,5 postotnih bodova, što je znatno iznad predviđenog povećanja od 0,4 postotna boda za EU.

(20) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) i kriterijem 2.2. iz Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241, plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i trebaju se provesti do 2026. Očekuje se da će pomoći da se djelotvorno odgovori na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku, brz nastavak djelotvorne provedbe plana, uključujući poglavlje o planu REPowerEU kad se donese, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Irske zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. Kako bi se obveze iz plana izvršile do kolovoza 2026., ključno je da Irska nastavi provedbu reformi i ubrza ulaganja, poduzme mjere za otklanjanje problema novih kašnjenja i istodobno osigura snažan administrativni kapacitet. To uključuje pravodobno podnošenje budućih zahtjeva za plaćanje. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih

[15] Preporuka Vijeća od 14. srpnja 2023. o Nacionalnom programu reformi Irske za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2023., SL C 312, 1.9.2023., str. 58.

partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(21) U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Irska u okviru preispitivanja fondova kohezijske politike u sredini programskog razdoblja treba do ožujka 2025. preispitati svaki program, uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama koje su joj upućene 2024., kao i u svojem nacionalnom energetskom i klimatskom planu. To preispitivanje osnova je za konačnu dodjelu financijskih sredstava EU-a uključenih u svaki od tih programa. Irska je ostvarila napredak u provedbi kohezijske politike i europskog stupa socijalnih prava, no i dalje su prisutni izazovi. U Irskoj i dalje postoje velike gospodarske i socijalne razlike između metropolskih i drugih područja u zemlji, posebno u sjevernoj i zapadnoj regiji. Postoje znatne poteškoće u integraciji na tržište rada skupina u nepovoljnom položaju, koje se suočavaju s nerazmjerno visokim rizikom od siromaštva i socijalnom isključenošću. Premda su prioriteti dogovoreni u programima i dalje relevantni, važno je ubrzati njihovu provedbu. Cilj jačanja inovacijskih ekosustava na regionalnoj razini i dalje je relevantan i uključuje nastojanje da se smanji inovacijski jaz između sjeverne i zapadne regije i drugih dviju regija. I dalje je važno olakšati pristup socijalnim uslugama i razviti ciljane mjere za stjecanje vještina za skupine u najnepovoljnijem položaju kako bi se riješio problem manjka radne snage, siromaštva i socijalne isključenosti. Irska bi mogla iskoristiti inicijativu Platforma za strateške tehnologije za Europu za poticanje ulaganja u digitalizaciju i digitalnu transformaciju malih i srednjih poduzeća te istraživanje tehnologija čiste energije u skladu sa strategijom pametne specijalizacije i „Vizijom strategije za industriju 4.0 Irske za razdoblje 2020. – 2025.” te uspostavom inicijative *Future Manufacturing Ireland*.

(22) Uz gospodarske i socijalne poteškoće koje se otklanjaju planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Irska se suočava s više dodatnih izazova koji se odnose na opskrbu pitkom vodom i pročišćavanje otpadnih voda te sustav gospodarenja otpadom. Osim toga, i dalje su prisutne poteškoće koje se odnose na elektroenergetski sustav, energetsku infrastrukturu i tehnologije pametnih mreža te energetsku učinkovitost.

(23) I dalje postoje znatni nedostaci u sektoru vode i otpadnih voda koji utječu na kvalitetu vode, a pogoršavaju ih trajno visoke stope gubitka vode u vodoopskrbnom sustavu. Irska postiže slabe rezultate kad je riječ o standardima utvrđenima u Direktivi o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda jer se znatna količina komunalnih otpadnih voda još uvijek ne pročišćava ili ne prikuplja, uglavnom zbog zastarjele infrastrukture. Znatan udio irskog stanovništva i dalje je bez pristupa barem sekundarnom pročišćavanju otpadnih voda. Zahvaćanje vode i promjene vodnih tijela nedovoljno se kontroliraju jer ne postoji odgovarajući pravni okvir. Nepostojanje odgovarajuće infrastrukture za opskrbu pitkom vodom i za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda može ograničiti izgradnju stambenih ili industrijskih objekata u određenim područjima, što utječe na konkurentnost.

(24) Irski energetski sustav nastavio je pokazivati znakove slabosti 2023. i maloprodajne cijene električne energije i dalje su bile više od prosjeka EU-a. U drugoj polovini 2023. Irska je imala najviše cijene električne energije za potrošače iz kategorije kućanstava u EU-u i one su i dalje visoke. Irska je utvrdila ambiciozne ciljeve za udio proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i počela je s uvođenjem dodatnih obnovljivih izvora energije, što će opteretiti elektroenergetski sustav zbog većeg opsega promjenjive proizvodnje. Potrebno je izgraditi dodatni kapacitet mreže za prijenos i distribuciju, što uključuje nove prekogranične projekte. Nedovoljni kapacitet

mreže utječe i na konkurentnost, posebno kad je riječ o privlačenju i zadržavanju poduzeća. Ograničenja kapaciteta uzrokuju i veće troškove proizvodnje, što može odvratiti poduzeća. Kako bi se irskom energetskom sustavu omogućilo učinkovito funkcioniranje s visokim udjelom električne energije iz obnovljivih izvora, nacionalno regulatorno tijelo zaduženo je za izradu plana za fleksibilnost potražnje. Fleksibilnost potražnje i znatna modernizacija infrastrukture za prijenos, distribuciju i skladištenje bit će ključni ako Irska želi ostvariti cilj od 80 % električne energije iz obnovljivih izvora koji je utvrđen u njezinu Akcijskom planu za klimu, smanjiti ograničenje postojeće proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i integrirati planiranu proizvodnju energije vjetra na moru od 5 GW do 2030. Potrebne su daljnje mjere za promicanje fleksibilnosti potražnje i sudjelovanja potrošača u distribuiranim energetskim resursima kako bi se omogućilo osnaživanje potrošača i istodobno povećala fleksibilnost energetskog sustava. To uključuje sudjelovanje potrošača u uslugama uravnoteženja i fleksibilnosti.

(25) Unatoč napretku u provedbi inicijativa za poboljšanje energetske učinkovitosti, i dalje su potrebne dodatne mjere za smanjenje potrošnje energije i dekarbonizaciju fonda zgrada, što se posebno odnosi na energetsku modernizaciju stambenih objekata i energetsku obnovu zgrada i ubrzani prelazak na grijanje iz obnovljivih izvora. Irska još nije uspjela ograničiti potrošnju energije, za koju se prema irskom izvješću o nacionalnim energetskim predviđanjima očekuje da će se povećavati do 2030. i premašiti gornje granice emisija utvrđene za sektor izgrađenog okoliša. Iako je stvarni opseg dubinske energetske obnove zgrada i dalje ograničen, Irska je počela provoditi ambiciozne ciljeve iz svojeg Akcijskog plana za klimu. Iz državnog proračuna za 2024. za energetsku učinkovitost zgrada izdvojeno je više od 400 milijuna EUR. Provedbom sveobuhvatnih programa uštede energije za javni sektor mogla bi se povećati energetska učinkovitost fonda javnih zgrada. Potrebno je dodatno poraditi i na rješavanju problema potrošnje energije u prometu i industriji daljnjom elektrifikacijom prigradske željeznice i mjerama poticaja za sustave praćenja i kontrole energije.

(26) Imajući u vidu blisku povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2024. državama članicama europodručja preporučilo da mjere za provedbu preporuke o ekonomskoj politici europodručja poduzmu i u okviru svojih planova za oporavak i otpornost. Za Irsku, preporuke 1., 2., 3. i 4. doprinose provedbi prve, druge i četvrte preporuke za europodručje.

PREPORUČUJE da Irska u 2024. i 2025. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Pravodobno dostaviti srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Riješiti problem očekivanog povećanja izdataka koji nastaju zbog starenja stanovništva racionalizacijom zdravstvenog sustava.

2. Izbjeći nova kašnjenja kako bi se omogućila kontinuirana, brza i djelotvorna provedba plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU kad se donese, i tako osigurati završetak reformi i ulaganja do kolovoza 2026. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike. U okviru njihova preispitivanja u sredini razdoblja, i dalje se baviti dogovorenim prioritetima i radi poboljšanja konkurentnosti razmatrati mogućnosti koje pruža inicijativa Platforma za strateške tehnologije za Europu.

3. Povećati ulaganja u infrastrukturu za pitku vodu i otpadne vode kako bi se poboljšala kvaliteta vode i smanjili gubici.

4. Pojačati rad na povećanju fleksibilnosti elektroenergetskog sustava te modernizirati i proširiti kapacitet mreže. Izraditi i provesti strategiju za promicanje upravljanja potrošnjom te pojednostavniti planiranje i izdavanje dozvola za objekte za skladištenje i mrežne priključke. Pojačati rad na poboljšanju energetske učinkovitosti u privatnim zgradama kako bi se smanjili računi za energiju i troškovi energetskog sustava.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik